

Szubjektív vonal

Beszélgetőtárs: Kiss Sándor

Nehezen hiszem el, hogy Kiss Sándor, szövetségünk Örökös Tiszteletbeli Tagja áprilisban töltötte be 80. életévét. Kétkedésre nem, de elgondolkodásra bizonyára az ad alapot, hogy Sanyi bátyánk kiváló egészségi állapota és erőnléte fiatalabb életkort sejtet azok számára, akik nem ismerik az anyakönyvi adatokat. Született: 1932. április 27-én Rákospalotán. Ez bizony akárhogy is számoljuk nyolcvan év békességben, boldog családi körben, munkával, hobbiival és mindennel együtt megélt nyolc évtized. Erről a megtett életútról beszélgettünk a rákospalotai családi ház teraszán 2012. június 13-án. Ez utóbbi dátumot nem lett volna szükséges leírni, ha beszélgetés közben nem derül ki, hogy a véletlen úgy hozta e jeles napon ünnepli Kiss Sándor és felesége Ica házasságkötésük 53. évfordulóját. A gratulációt követően tértünk rá a hét évtizedet meghaladó galambászásélet történéseire, amelyet ezúton igyekszem összefoglalni és közreadni.

Jól tudom, hogy kisgyerekként kezdte a galambokkal foglalkozni?

Családi örökség életemben a galambtenyésztés szeretete. Második elemi iskolás koromban édesapám röpgalambjai töltötték ki a szabadidőmet. A véletlen úgy hozta, hogy az iskolában a tanítóm volt, Ambrus Zoltán kántortanító Rákospalotán, aki 150-200 magyar szarka keringő galamb tenyésztője volt. Nagyon sok időt töltöttem el nála galambpadlásán. Takarítottam, ettetük-ittatuk a népes állományt. Nagy érdeklődést mutattam a galambok tenyésztése iránt, szorgalmas munkám eredményeképpen a padlásáról jó néhány fiatal galambot vihettem haza. Apám galambjai mellett külön padlásrészt készítettem galambjaimnak. Megkezdődött az amatőr galambász tevékenységem. Múltak az évek, főleg röpgalambok, de díszgalambok is megfordultak dúcomban. Mint a kezdő galambászok általában én sem tudtam határozni melyik fajtát szeressem. Az általános iskola elvégzése után budapesti magasröptű koszorús falkám volt néhány fekete csapos keringővel tarkítva. A későbbiekben röpposta galambok is megnyerték tetszésemet.

Meddig tartott ez az időszak?

Galambász tevékenységemet a két éves katonai szolgálatom megszakította. Leszerelésem után 1955 telén beszereztem új galambjaimat és komolyabb alapokra helyeztem a galambtenyésztést. Régen szerettem volna szegedi örvös galambokat tartani, ekkor sikerült vásárolni egy igen jó állományt, melyből egy jó röpfalkát tudtam kialakítani. Mellettük 10 pár igen jó minőségű röppostát is tartottam.

Mióta vagy egyesületi tag?

Tanult szakmám fejlesztése érdekében 1962-ben Kőbányára kerültem dolgozni és nagyon sok galambász kollégával ismerkedtem meg. Beszélgetések alkalmával Spenyik László Európa híri brünni begyes tenyésztő javasolta, hogy lépjek be a B-10-es kőbányai Galambtenyésztő Egyesületbe és legyek szervezett tenyésztő. Új fejezet kezdődött az életemben. Megismertem sok új tenyésztőt és sok új galambfajtát. Két sporttárs ajánlott be tagnak az egyesületbe, név szerint Paluska Mihály sárga strasszer és Angeli Tibor fekete strasszer tenyésztők. Mint később megtudtam nem érdektelenül, mivel utánpótlást láttak bennem a galambtenyésztés

számára. Első egyesületi kiállításon 1963-ban még csak nézője voltam a bemutatott egyedeknek.

Az előbb említett kiállításon nagyon megtetszettek a strasszerok?

Ekkor választottam magamnak egy új fajtát, a strasszer galambot, ami nagyon gyorsan a szívemhez nőtt. 1964 tavaszán négy pár igen jó sárga strasszerrel kezdtem a tenyésztést, melyeket Paluska Mihálytól vásároltam. Sajnos helyszűke miatt valamelyik fajtától meg kellett válnom. A postagalambokat eladtam csak a strasszer és a szegedi falka maradt. A B-10-es egyesületbe megismertem Ferenczy Lajos kék, Angeli Tibor fekete, Patek Károly fekete, Paluska Mihály sárga és Rác

Zoltán fekete strasszer tenyésztőket. Szorgalmasan jártam a helyi és a nemzeti kiállításokat, elsősorban a sárga strasszer tenyésztőket kerestem meg.

Kik voltak akkoriban a fajta kiemelkedő tenyésztői?

Nem nehéz feladat, de a teljesség igénye nélkül merek csak a felsorolásba belekezdeni: Fehér Ferenc, Kelemen József, Kodrán Sándor, dr. Nagy Zoltán, Andrassy Ákos. Az ország egyik strasszer bázisa Békéscsaba volt, néhány név a palettán: Varga O. Pál, Zelenyánszki András, Csjenyik Lajos, Medoravszki Pál, Ancsin István.

Ilyen kiválóságoktól lehetett tanulni. Könnyen ment a strasszer tenyésztés alapjainak elsajátítása?

Á, dehogy. Nem tagadom voltak nehéz napjaim a tenyésztés és a tenyészanyagok beszerzése terén. Olyan tenyészeteket és tenyésztőket ismertem meg akkoriban, hogy elmondhatom az elmúlt 50 esztendő nem volt hiábavaló a strasszer tenyésztés területén.

Milyen eredményeket hozott számodra ez az időszak?

Egyesületi kiállításokon 1964-1968-ig vettem részt kisebb-nagyobb sikerekkel. E mellett az egyesületi életben és a Magyar Galamb Szövetségben is vállaltam a rendezvények alkalmával társadalmi munkát. Az 1969-es Nemzetközi Kiállítás mérföldkő volt a strasszer tenyésztői munkámban. A Hungexpo 40-es számú pavilonjában kiállítottam 15 egyed sárga strasszert, melyek közül egy kétéves sárga tojó galambom fajtagyőztes minősítést kapott.

Más esemény is köthető az 1969. évi Nemzetközi Kiállításhoz?

Igen. Többek között ott ismertem meg a vajdasági tenyésztők közül Kaloper Pericza és Gogolyák Mihályt. Ezen a kiállításon vettem meg az első külföldi sárga strasszer okat Pericza és Gogolyák tenyésztőktől 1-1 példányt.

Mikor kapcsolódtál be a szövetség munkájába mint választott tisztségviselő?

Még ugyanebben az évben a kiállítás után, vagyis 1969. telén tisztújító választás volt a Magyar Galamb Szövetségben. Urbán Rezső lett a testület elnöke, Gálos Gyula főtitkári megbízást kapott. A nagytestű galambtenyésztők szakosztályának elnökévé a B-10-es egyesületből Ferenczy Lajos budapesti tenyésztőtársat választották meg. Az akkori szakosztály vezetése öt főből állt. Az a megtiszteltetés ért, hogy megválasztottak a szakosztály vezetőségi tagjának, melyet 1974. évi tisztújításig be is töltöttem. E négy éves munka során nagyon sokat képeztem magam és számtalan kiállításon vettem részt.

Szakosztály vezetőségi tagként gondolom sok ismeretséget szereztél. Említenél néhányat közülük?

Az akkori jugoszláviai strasser klubtagjaival sikerült kapcsolatba kerülnöm. Vezetőjükkel Papp F. Imrével Temerinből kiváló barátságba kerültem. Megjegyzem Temerinben akkoriban óriási kultusza volt a strasser tenyésztésnek. Sok kiváló galambász alkotta az ottani klubot. Később közülük többen külföldre, főleg Németországba kerültek és ott váltak nemzetközi híru tenyésztőkké. Említenem kell még a másik régi kapcsolatomat, amely a romániai Lugos város strasser tenyésztőivel alakult ki.

Beszélgessünk hazai dolgokról. A magyar strasser tenyésztők klubja alakulásáról mesélj légy szíves.

Jövőre lesz negyven éve, hogy 1973 őszén összehívtuk az ország ismert tenyésztőit és kívánságukra megalakítottuk a Magyar Galamb Szövetség strasser tenyésztők fajtaklubját. A tagság döntése alapján Gelei Imre B-19-es kispesti és Kiss Sándor B-10-es kőbányai egyesület tagjai lettek megválasztva a klub vezetésére. Elindult egy folyamat, amely máig sikeresen működik. A mai klubvezetés Knapcsek Lajos, Csala Sándor, Bacsa János és Zelenyánszki András irányításával szorgoskodik a klub szakmai eredményességének fejlesztésén.

Beszélgünk a továbbiakban saját tenyészetedről. Eddig szinte csak a sárga színváltozatról tettél említést, de dúcodban láttam fekete, kék és vörös színűeket is. Mióta bővült ki a színskála?

Vissza kell menni az időben 1971-ig. Ekkor beszereztem néhány fekete straszert tenyészetembe Patek Károly és Rácz Zoltán állományából. Angeli Tibor 1975-ben kiadta állományát, melyet megvásároltam. Ennek következtében jó irányú volt a fejlődés a szaporulatban is. Angeli sporttárs az akkor ismert rövid, széles, erős izomzatú német Ranch galambok tenyésztője volt. Megjegyzem, hogy ezekre a galambokra esküdött Angeli és Patek egyaránt. Ez a két fő szín állományomban, a kékek, a vörösök és a kovácsoltak a választék bővítést szolgálják.

Kiállítási sikereidről számolj be kérlek.

Nemzetközi (Intertau) kiállítás 1974-ben Csehszlovákiában, Brunoban, fekete strasszerom Nemzetközi Champion eredményt ért el. Németországban 1975-ben egy igen komoly rendezvényen vett részt az MGSZ 100 galambbal: a Münchener Nemzetközi Kiállításon. A galambok szállításával és kezelésével Zeidl József és jómagam lettünk megbízva. Galambjaim ezen a kiállításon is eredményesen szerepeltek. Ezt követően egy színvonalas magyar strasszer kollekcióval és sok magyar tenyésztővel kiutaztunk Rosenheimbe egy speciális strasszer kiállításra, ahol 3100 egyed került ketrecbe. Igen jó eredménnyel érkeztünk haza. Sokat segítettek klubunknak a román tenyésztőtársak: Feliciu Bonatiu, Arans Hans, Horvát János, Bücher Francis és Lenhart Mihály, akik közül ma sokan már német területen élnek. A vajdasági tenyésztők közül is meg kell említeni néhányat: Papp F. Imre, Tóth Ferenc, Füstös Ferenc, Sváger József, Kókai Sándor, Horák József és Kaloper Perica. Az említett klubok tagságának segítségével nagyon sok emléket és szép tenyésztői eredményeket idéz fel. Számtalan nemzetközi és hazai kiállítás eredményes résztvevője voltam. A felsorolásból nem maradhat ki a 2002-es gyomaendrői kiállítás, amely nagy örömet okozott. Elsősorban bírálati feladatot kaptam, nevezetesen a kék egyedeket kellett értékelni. Tenyésztőtársaim szerint munkám következtében, jól láttam el, sokan gratuláltak bírálatomhoz. Másik örömet galambjaim eredményei szereztek: tenyésztői nagydíj I. helyezett, fajtagyőztes vörös tojó, színgyőztes sárga hím és tiszteletdíjas sárga tojó. Büszke vagyok a Gyémánt koszorús mestertenyésztői címre, amelynek elérése sok munkát igényelt.

Bíráló tevékenységed mikor kezdődött?

Küllem bíráló vizsgát 1972-ben tettem neves bírálok mellett. Példaképemnek tekintetem Taraba Rezsőt, Éber Ágostont, Ferenczy Lajost, Vass Jenőt, Angeli Tibort, Bata Lászlót, Csjenyik Lajost, de sokat tanultam Zelenyánszki András, Krammer Ferenc és Valentin Gábor bírálotársaktól. Később az élet úgy hozta, hogy a BT-ben Éber Ágoston mellett titkárként dolgoztam. Az 1989. évi tisztújítást követően Boros Csaba elnök és Rohringer István főtitkár mellett engem választottak meg a BT elnökének. Ezt a funkciót nyolc évig töltöttem be. Az MGKSZ felső vezetésében 1997-ig végeztem feladatot, de bíráló tevékenységemet a mai napig folytatom.

Egy időben felhagytál a tenyésztéssel. Miért?

Rákospalotáról Békásmegyerve költöztünk lakótelepi lakásba, ami nehézséget okozott tenyésztői munkámban. Fel nem adtam azonban galambász tevékenységemet. Galambjaim 1980-1990 között jó barátomnál Vidra Istvánnál lettek otthonra Jászberényben. Sárga és fekete színek tenyésztésében közösen vettük ki részünket. Természetesen a nagyobb részt Vidra barátom vállalta, mivel én csak két-három hetenként tudtam Jászberénybe utazni. A mai napig hálás vagyok barátomnak önzetlen segítségéért és az általa biztosított lehetőségért. Ez idő alatt tagsági viszonyomat megtartottam szövetségünkben, egyidejűleg a B-3 óbudai egyesület tagja lettem. Majd 1990-ben sikerült visszakerülni Rákospalotára az ősi családi házukba. Azóta helyreállt a „rend” és szeretett galambjaimat ismét magam láthatom el.

Szinte mindent elértél, amit egy galambtenyésztő elérhet. Mire vagy a legbüszkébb?

A galambásztársakkal kialakított közös barátságra. Soha nem hivalkodtam eredményeimmel, de szakosztály vezetőként vagy a BT elnökeként sem kérkedtem címeimmel. Mindig a közvetlen és őszinte emberi kapcsolatok híve voltam és vagyok a mai napig is. Igyekeztem kezdő galambászként az idősebbekkel szót érteni és hasonlóan teszek ma fiatalabb tenyésztőtársaimmal is.

Apropó! Fiatalok! Van-e olyan fiatal tenyésztőtárs, akiben látod a jövőt, akinek szívesen adod át tapasztalataidat?

Szerencsére van. Pintér Szabolcsnak hívják. Tíz éve felkaroltam tanácsaimmal támogatom, benne látom a jövő egyik meghatározó strasszer tenyésztőjét.

A strasszerokról már sok szót ejtettünk, de vannak dúcodban más fajták. Milyen megfontolásból?

Az angol apácák rajza és elegáns megjelenése megragadott, ezért tartok néhány párat belőlük. Az amerikai kiállítási keringők Gabriella, lányom galambjai, ezek az egyedek csak „bértartásban” vannak nálam. Több fajta tetszik még ezeken kívül, de az igazi szerelem a strasszer volt, van és lesz életem végéig kísérnek már.

Családod hogy viszonyul hobbidhoz?

Feleségem megértéssel fogadta szenvedélyemet. Nem érte őt meglepetés, mert már megismerkedésünk idején is voltak galambok körülöttem. Később, 1975-től egészen nyugdíjazásáig főállásban szövetségünkben dolgozott. Jobban ismerte a galambászok problémáit, mint én. Leányom Gabriella édesanyját váltotta az irodai munkában. Neki sem kellett bemutatni az ottani körülményeket, mert kislány kora óta velünk járt minden kiállításra, galambásztalálkozóra. Fiamat és unokáimat nem érintette meg a galambászat, nem érdekli őket ez a hobbi. Tudod apukám így élünk mi néha kissé öregesen, de megértésben és nagy boldogságban. Egészség legyen, a többi problémát megoldjuk.

Jó egészséget, hosszú örömeiben gazdag életet kívánok családnak és galambjaid körében. Boldog születésnapot! Köszönöm a beszélgetést.

Uhrner Antal